

Hétfő **A DÉL SPORTJA,****A PÉNZ BESZÉL**Kedd **GYÓGY-ÍR**Szerda **LÉGYOTT**Csütörtök **BIZALMASAN**Péntek **DÉLMADÁR**

SZIESZTA

SZERKESZTI: ÚJSZÁSZI ILONA, WERNER KRISZTINA ■ 2007. MÁRCIUS 17.

WWW.DELMAGYAR.HU

A TISZA ÉS SZEGED BÉKÉT KÖTÖTT – 127 ÉVE A BIZTOSÍTÉK: A KÖRTÖLTÉS

Zöld sánc, mely véd és összeköt

Örök emlékmű a körtöltés: miközben „a” Víz, az 1879-es áradat pusztítását idézi, 1880 óta védi a terebélyesedő város magját a folyótól, mely bizonyította, hogy képes a medrét övező gátakat is átlépni. De a pusztulásból újjászülötő város szimbóluma, a szegediség jelképe is a körgát, mely elválaszt és összeköt – városrészeket, embereket, életeket is. Tettünk egy kört 127 éve épült, azóta szerencsére próbára nem tett földszánc.

– Futókat, kutyasétáltatókat, kerékpározókat látni a körtöltésen a leggyakrabban. De tiszta időben Sándorfalvánál a látóhatár. Tavasztól ősziig pedig a gát tövében, a lombos kiserdő miatt érezzük úgy magunkat, mintha kertvárosban élnénk – mutat ki az ablakon *Virág Imre*. Szeged egyik forgalmas szélső utcája, a Lomnici egyik panel-tornyának hetedik emeletén élő család legifjabb tagja, *Norbi* is szeret az ablakon kinézni, és megnevezni, amit éppen lát: „autó” – a gáthoz ragasztott garázsosoron, „baba” – vagyis ember a gáton.

– Annyian lakunk ebben a házban, mint egy kisebb faluban. De leginkább azok tartanak össze, akiknek ott a garázsa a gát tövében – magyarázza *Norbi* anyukája, *Prágai Éva*. – Mindenkit zavar, hogy sokan hulladéklerakó helynek tekintik a körgát túlsó oldalát, de még a házhoz közeli facsoportok tövét is.

Szeged „kínai fala”

Az úrból nem látszik, mint a kínai nagy fal, de a tízemeletes panelház felsőbb emeleteiről is szép látvány a zöldhátú földszánc, amely a Tiszától indulva és oda visszatérve öleli, hogy védje Szegedet „a” Víztől. A Tisza partján él, a szőke folyó szeszélyeit szerelmesen túrór ember is beleborzong, mikor maga elé képzelet, hogy 128 éve több mint két hónapon át 3-4 méternél mélyebb víz borította Szeged nagy részét azután, hogy 1879. március 12-én a friss petresi töltés nem bírta a két árhullám találkozásának nyomását, és átszakadt. A víz

Pihenési frontvonal: amatőr sportolók, profi kutyatartók, és andalgók találkahelye a 12 kilométer hosszú sánc koronája

Emlékkő

A „Petresi töltésnél szilajon áttörve a gátat városunkra e helyen szabadultak az ár hullámparipái. Égi harag múltán kisütött az égi szírvány, szőke Tiszánk örökös békét kötött Nagy-Szegedünkkel”. Móra Ferenc disztichonját vésték az 1929-ben felállított emlékkőbe, s még egy mondatot: Az 1879. március 12-i szegedi árvíz emlékére. A jeles kődarab elkerült a sáncnak támaszkodó garázsok közeléből, a körgát makkosházi szakaszáról. Ma már a körtöltés rókusi pályaudvar mögötti részén emlékeztet – ott, ahol a Tisza – „hátról támadva” – átszakította a vasutat védő rézsút, és a városra tört.

áttörte az árvédelemre nem alkalmas vasúti töltést is, és a Tisza csak 186 nap múlva, augusztusban húzódott vissza medrébe. Hogy ez még egyszer ne következhesen be, a szegediek már 1879. március 18-án kérték a kormányt, hogy – többek között – építtesse fel a várost övező töltést. Az ötlet a Dáni Ferenc főispán által összehívott törvényhatósági gyűlésen Reizner János főjegyző és Szluha Ágoston tanácsos javaslata nyomán született. A krónika szerint 1880. júniusában kezdték meg a 12 kilométer hosszú, 10 méteres tiszai vízállás kivédésére alkalmas magasságú, 6 méter koronaszélességű, Szegedet ölelő körtöltés építését, amelynek külső oldalait hullámverés ellen 40 centiméter vastag téglá- és kőburkolattal erősítették meg.

A város peremét jelentette megépültek a körtöltés, ami ma városrészek választóvonalá is

– Másodlagos védmű a körtöltés, ezért nem a vízmű, hanem Szeged önkormányzatának tulajdona – ad felvilágosítást *Molnár László*. A polgármesteri hivatal városüzemeltetési irodájának vezetője szerint – bár még nem kellett bizonyítania erejét – nemcsak Szegedet védi a körgát, hanem katasztrófa helyzet esetén a más településekről ide betelepítettek is. E funkciója miatt a környezetgazdálkodási kht. karban tartja: a téglával borított oldalát gyomirtatja, a kiserdőtől mért 8 méteres nyíladékot tisztán tartja, a koronán pedig évente háromszor levágja a fűvet. Nem fontos, hogy ez az építmény például extrém sport-célokat is szolgáljon. Szerinte épp elég, hogy a körgát Lugas utcától a József Attila sugárútig tartó szakaszának nagy részét járda lappal burkolják.

Futók és kutyák

– A rókusi részen előfordul, hogy a derékig érő gaz az úr, csak a béketelepi átjárótól a Felső-Tisza partig tartó szakasz olyan, mint amelyiknek van gazdája – mondja lihegve *Keresztes Árpád*, aki három éve minden hétköznap 14-15 kilométert fut a körtöltésen a Szeged Plazától a régi SZEOL-pályáig és vissza. – Egy-két biciklist kell kikerülni, leginkább horgászokat, akik a Lencsés tóra járnak. Ők nem, inkább a körgáton túli bozótosból föl-fölbukkanó hajléktalanok szólnak be olyasfélétet, hogy „Ne egyél annyit, oszt nem köll futnod!” – anekdotázik a jó közérzete miatt sportoló fiatal ember, aki egy trappban 4-5 másik futóval szokott találkozni. Ha valamelyik ismerős arccal egy-

szerre ér célba, biccent, váltanak néhány szót, aztán mindenki fut tovább. Szerinte a kutyásokkal is ki lehet jönni, újabban azt tapasztalja: a nagyobb testű állatot lefogja a gazdája, nehogy támadjon. Tudomásul kell venni, hogy a körgát önkormányzati rendeletben kijelölt kutyafuttató hely is.

Garázsok a senki földjén

– Nagyon Szeged széle a körgát, pedig már errefelé is átbukott rajta a város – mutat a baktói kiskertek irányába *Kiss Sándor*, aki épp egy kocsit bütyköl a garázsa előtt. A nyolcvanas években a gátoldalnak támaszkodott garázsokat egy erre szerveződött, azóta fölszívódott szövetkezet építette. S bár a 14 betondobozt tartalmazó, hosszan ismétlődő egységekben semmi se szokványos és szabványos, egy-egy 17 négyzetméteres kaszniért 1,7 milliót is megad-

nak a kocsitulajdonosok. – Nincs közvilágítás, és a polgárőrök se szeretnek errefelé járni, ezért már többször is feltörték a garázsomat, ellopták a közös villanyóraszekrény addig alumíniumajtáját. Mégis szeretek ide járni – 93 óta itt a garázsom, pedig a belvárosban lakom. Mert itt segítenek egymásnak

az emberek a kocsit mosni, ezt-azt megszerelni, aztán a hírek is befutnak. Nyáron meg különösen nagy az élet, még bográcsolni is szoktunk. Na, olyankor előfordul, hogy a gát tetejére is fölmelegyek. Megnézni, hogy napozik-e ott valami szépség.

ÚJSZÁSZI ILONA

Körgát Klub

Az 1988 első hónapjaiban született szegedi Körgát Klub egyik alapítója, a most önkormányzati képviselő *Póda Jenő* emlékeztet, hogy anno a „körgátosok” mondatták le Apró Antal pártállami országgyűlési képviselőt, megakadályozták az újszegedi KISZ-iskola száz forintos, jelképes összegű eladását. A civil kurázsira máig példát mutató szervezet volt a gesztora a Szegedi Ellenzéki Kerekasztalnak is. Az antikommunista, diktatúraellenes és polgári attitűdű csoportot a nézetek pluralizmusa jellemezte. Ezért érthető, hogy a 90-es választásokon szövetségeseinek tudta az MDF, a Fidesz és az SZDSZ is. Az új rendszerváltó szervezet névadását *Póda Jenő* azzal magyarázza, hogy a csoport tagjai a körgáthoz közeli panelházakban éltek, s a földműre mint a várost az állandó létbizonytalanságtól is védelmező építményre gondoltak, mely lokálpatrióta érzelmeket is kelt, miközben a teljességet és az összefogást sugallja.

A körgátnak támaszkodó garázsosoron élénk az élet – meséli *Kiss Sándor*

FOTÓK: FRANK WETTE